

Budgetskrivelse 2020

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Förändringar i omvärlden	4
Inledning.....	4
Beslut, händelser och förändringar i omvärlden.....	7
Behov av förändringar i Malmö stad som helhet.....	8
Förändring och utveckling av nämndens verksamhet	9
Genomförd, pågående och planerad verksamhetsförändring, effektivisering och kvalitetsutveckling.....	9
Behov av investeringar i lokaler och anläggningar.....	14
Beslutade och planerade investeringar	14
Finansiering av driftkonsekvenser.....	15
Begäran om investeringsram.....	16
Investeringsram.....	16

Sammanfattning

Att utbilda barn, ungdomar och vuxna är en avgörande faktor för att ge varje individ bästa möjliga förutsättningar till arbete och självförsörjning men även i att bidra till utvecklingen av ett demokratiskt och hållbart samhällsbygge. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens mål på både kort och lång sikt är därför att skapa förutsättningar för att alla elever ska få möjlighet att nå målen för sina utbildningar.

Ett prioriterat område för förvaltningen är fortsatt utvecklingen av analysen inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet och att skapa större förståelse för och finna förklaringar till de resultat verksamheterna har. Målet är att kunna göra relevanta prioriteringar och vidta åtgärder efter behov.

Inom vuxenutbildningen strävar förvaltningen efter att skapa ett bredare utbud av studieformer och studietakt i syfte att erbjuda en vuxenutbildning som ger alla möjlighet att stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Fler utbildningar som kombinerar yrkesutbildning med sfi eller svenska som andraspråk har startats. Förvaltningen utvecklar vidare en struktur för att på ett systematiskt sätt bygga och upprätthålla relationerna mellan utbildningar och branscher.

Tillsammans med arbetsmarknads- och socialförvaltningen arbetar gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen för att förbereda och leda Malmöbor mot det reguljära utbildningssystemet. I de fall där detta inte är ett alternativ samverkar förvaltningarna för att via andra utbildningsinsatser matcha Malmöborna mot ett bristyrke.

Nämndens budgetram justeras inte utifrån ett demografiperspektiv i förhållande till efterfrågan på vuxenutbildning. De statliga satsningarna på vuxenutbildningen ställer krav på kommunal motprestation samtidigt som behovet av rättighetslagstiftad utbildning ska tillgodoses. Detta innebär att med en oförändrad finansiering begränsas möjligheterna att ta riktade statsbidrag i anspråk.

Regionala förändringar och ett potentiellt förändrat läge när det gäller samarbetet inom Kommunförbundet Skåne kan komma att påverka utbildningsutbudet för ungdomar i gymnasieåldern. Även förändringar i Arbetsförmedlingens uppdrag medförande minskade resurser till arbetsmarknadspolitiska åtgärder kan komma att få konsekvenser för kommunernas och därmed nämndens uppdrag när det gäller de som står längst från arbetsmarknaden.

Den växande volymen av elever på introduktionsprogram med relativt låg övergång till nationella program, liksom en fortsatt hög andel elever från grundskolan som saknar behörighet till nationella gymnasieprogram är en utmaning i förvaltningens arbete med att öka måluppfyllelsen. Inom förvaltningen pågår ett arbete för att snabbare och i högre omfattning vägleda elever som fortfarande går kvar på ett introduktionsprogram vid 20 års ålder vidare till vuxenutbildning.

Inom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) har ett arbete påbörjats under 2018 med att ta fram en modell för målgruppsanalys, planering och uppföljning. Detta arbete fortsätter under 2019.

Befolkningsdemografin visar på en markant ökning av elever i gymnasieålder i Malmö de kommande åren. Enligt stadens demografiberäkningar ökar antalet ungdomar i gymnasieålder fram till år 2026 med ca 40%. Förvaltningen beräknas sakna cirka 250 lärare redan år 2023. Det faktiska rekryteringsbehovet är dock ännu mer omfattande då även pensionsavgångar och personalomsättning bidrar till lärarbristen.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen fortsätter att stärka sitt arbete med att identifiera och genomföra insatser som leder till att skolan fortsatt kan bemannas av personal med rätt kompetens, både på kort och på lång sikt.

Elevökningen i gymnasieskolan ställer därtill krav på att utforma en växande utbildningsorganisation som i så hög utsträckning som möjligt tillgodoser elevernas förstahandsval av utbildningsprogram. Det befintliga lokalbeståndet kommer att vara otillräckligt men ska i ett första steg nyttjas fullt ut genom ett effektivt lokalutnyttjande. De investeringar som förvaltningen planerar kommer att innebära ökade hyreskostnader. Finansieringen av dessa planeras ske via resurser för demografiökningar samt effektiviseringar.

Förändringar i omvärlden

Här besvarar nämnden följande frågeställningar:

- Vilka viktiga beslut, händelser och förändringar i omvärlden förväntas påverka nämnden under 2020 och framåt och på vilket sätt?
- Vilka förändringar ser nämnden behov av i Malmö stad som helhet som skulle möjliggöra förbättringar i den egna verksamheten?

Inledning

Malmö stads tre skolnämnder – förskolenämnden, grundskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden – har gemensamt arbetat med att identifiera och definiera Malmös största utmaningar utifrån utbildningsperspektivet. Följande utmaningar är således stadsövergripande och avgörande för Malmös utveckling.

Tidiga satsningar på barn och unga krävs för en hållbar utveckling

Malmös unga befolkning med 23 procent under 20 år¹ är en potential när det framtida Malmö ska byggas. Stadens barn och ungdomar bär på drömmar, ambitioner och förväntningar på en god framtid för sig själv och för den omvärld som de lever i, samtidigt som deras vardagsvillkor har en avgörande påverkan på möjligheterna att lära och utvecklas i ett livslångt perspektiv.

Den ekonomiska situationen för barn och deras familjer är en grundläggande förutsättning för goda uppväxvillkor. Den sociala ojämlikhet i hälsa som råder bland barn och unga i dagens Malmö är ett hinder för att alla ska kunna leva ett gott liv här och nu och för stadens utveckling på längre sikt.

Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö (Malmökommissionen) konstaterar att de systematiska skillnader i barns och ungdomars hälsa som råder i Malmö har samband med de sociala bestämningsfaktorer som utgörs av deras vardagsvillkor. Det handlar om sociala relationer och möjligheter till emotionell och kognitiv stimulans, bostadens och bostadsområdets kvalitet och möjligheterna till en trygg och stimulerande miljö i förskola, skola och fritid.

Av Rädda Barnens senaste rapport om barnfattigdom i Sverige framgår att barnfattigdomen i Malmö uppgår till 25,2 procent (2016) och att Malmö är den kommun i Sverige där barnfattigdomen är som störst. Detta betyder att en fjärdedel av barnen och ungdomarna i Malmö växer upp under ekonomiskt ansträngda förhållanden, vilket påverkar deras möjligheter till goda livschanser.

Enligt utbildningsforskningen är elevers socioekonomiska bakgrund den faktor som är viktigast för betygsprestationer och för att elever överhuvudtaget ska få slutbetyg eller avsluta sina gymnasiestudier². Malmökommissionen konstaterar att ”utbildning är den samhällsstruktur som äger den största potentialen att utrusta barn och ungdomar med kapacitet att överskrida familjebakgrundens sociala begränsningar och utveckla god hälsa”.

Malmö stads fortsatta arbete för att bidra till minskade socioekonomiska skillnader hos befolkningen kommer att vara avgörande för stadens utveckling. Här är utbildningsverksamheten en grundläggande social investering där tidiga satsningar på barns och elevers utveckling är nödvändiga för att uppnå målet

¹ Malmö i korta drag, 2018-11-06, malmo.se

² Se t.ex. Skolverkets rapport; *Analys av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor* 2018, Rapport 467, s.13–17.

om ökad jämlikhet i Malmö. Förskolans långsiktiga betydelse för barns, utveckling och lärande kan inte nog betonas. Tidiga investeringar i förskola - det första steget i utbildningssystemet - lägger grunden i ett livslångt perspektiv, där förskolan har störst betydelse för barn som växer upp med begränsade socioekonomiska villkor. Utbildningsverksamhetens förutsättningar att möta alla barn och ungdomar med en likvärdig verksamhet kommer att vara avgörande i Malmö stads fortsatta arbete för alla Malmöbor och för en hållbar stad.

Utbildningen ska uppväga skillnaderna mellan barns och elevers förutsättningar

Uppdraget definieras i skollagen

Enligt skollagen ska utbildningen inom skolväsendet leda till att barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. Utbildningen ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska vidare förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Utbildningens ska sträva efter att uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

Förskole-, grundskole- och gymnasie- och vuxenutbildningsnämndernas uppdrag är att utveckla en utbildning av hög kvalitet som gör att Malmö stad lever upp till skollagens krav.

Uppdraget är samtidigt nämndernas största och viktigaste utmaning.

Organisera och strukturera för välfungerande förskolor och skolor

Nyckeln till att ge Malmös barn och elever en utbildning av hög kvalitet så att alla elever utvecklar kunskaper och värden utifrån sina egna förutsättningar, är att utveckla välfungerande förskolor och skolor med kompetenta pedagoger. Det är i mötet mellan barn/elev och pedagog som utbildningen genomförs.

Förskole-, grundskole- och gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens uppgift är att organisera och strukturera verksamheten samt tilldela resurser så att förskolor och skolor ges goda förutsättningar att genomföra uppdraget.

Uppdragsfokus möjliggör likvärdig utbildning

Enligt skollagen ska alla barn och elever erbjudas en utbildning som tar hänsyn till barnets/elevens behov. Varje barn och elev ska ges stöd och stimulans så att hen utvecklas så långt som möjligt. Detta krav ställer skollagen på varje förskola, skola respektive skolhuvudman oberoende av barnens/elevernas förutsättningar. Således åligger det de tre skolnämnderna att utveckla en likvärdig verksamhet som har kompetens att stödja, stimulera och utmana varje barn och elev.

Likvärdigheten utgår ifrån skollagen, läroplanerna och övriga skolförfattningar. Malmös utbildningsverksamhet har haft en positiv utveckling under flera år, bl.a. med resultatförbättringar i stadens skolor. Likvärdigheten mellan elevernas och skolornas resultat har dock inte förbättrats.

Fortfarande visar forskning³ att elevernas prestationer i första hand avgörs av deras socioekonomiska bakgrund så som vårdnadshavarnas utbildningsbakgrund. Förskolans, skolans och pedagogernas arbete avgör endast i andra hand elevernas resultat. Det rymmar inte med skollagens krav och utbildningens kompensatoriska uppdrag. För att leva upp till skollagen behöver utbildningen systematiskt utvecklas så att varje pedagog, arbetslag, förskola/skola och skolhuvudman ständigt förbättrar sin praktik. Pedagoger

³ Se t ex Skolverkets lägesbedömning 2017, Rapport 455, s 40–41.

och förskolor/skolor samt skolhuvudmannen behöver utgå från läroplanen för respektive verksamhet och ta sin utgångspunkt i den när utbildningen planeras, genomförs och följs upp.

Skolnämnderna och Malmö stad har ett stort arbete framför sig för att möjliggöra och säkerställa ett systematiskt arbete utifrån hela läroplanen inom respektive utbildningsverksamhet. Endast genom att leva upp till uppdraget så som det definieras i läroplanerna kan Malmö stads utbildning utvecklas i relation till barns och elevers behov och skollagens krav. Endast så kan likvärdigheten öka och varje barn och elev få den utbildning som hen behöver och har rätt till.

Nationell brist på behöriga pedagoger är en problematisk utmaning

Bristen på utbildade och behöriga förskollärare, fritidspedagoger och lärare är fortsatt allvarlig. För att skolnämnderna och Malmö stad ska klara av att leva upp till uppdraget är behöriga och kompetenta pedagoger en av de avgörande framgångsfaktorerna.

Enligt Skolverkets prognos från 2016 behöver skolhuvudmännen rekrytera 77 000 lärare, förskollärare och fritidspedagoger de kommande fem åren för att brist ska undvikas. Från lärarutbildningen examineras ungefär 8 000 per år och av dessa börjar inte alla arbeta som lärare. Det innebär att Sverige står inför en brist i storleksordningen om 40 000 lärare och förskollärare om fem år. Arbetsförmedlingen bedömer att förskollärare är det största bristyrket i Sverige.

Utbildning är en framgångsfaktor som ger effekter för hela Malmö

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. Skollagen säger tydligt att alla ska ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet, oberoende av geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden. En inkluderande utbildning av god kvalitet är dessutom en av de viktigaste grunderna för välfärd och hälsa i varje samhälle. Att utbilda barn, ungdomar och vuxna är en avgörande faktor för att ge varje individ bästa möjliga förutsättningar till arbete och självförsörjning men även i att bidra till utvecklingen av ett demokratiskt och hållbart samhällsbygge.

Gymnasiebehörighet, utbildningsnivå och sysselsättningsgrad

Gymnasiebehörigheten i Malmö har ökat de senaste åren. 2018 blev 83,7 procent av eleverna i nionde klass behöriga till gymnasiet jämfört med 81,4 procent 2017. Siffrorna inkluderar ej nyanlända elever och den totala andelen behöriga till gymnasiet uppgick 2018 till 76 procent. Att ytterligare öka andelen elever som når behörighet till gymnasiet är en prioriterad fråga för skolnämnderna då en fullständig gymnasieutbildning i de allra flesta fall är en förutsättning för att etablera sig i samhället och på arbetsmarknaden. Detta är centralt såväl ur ett individperspektiv som i ett samhällsekonomiskt perspektiv.

På grund av en lång och stabil högkonjunktur ökar sysselsättningsgraden samtidigt som arbetslösheten minskar i såväl riket som i Malmö. I Malmö fortsätter, trots detta, andelen arbetslösa att ligga på en alltför hög nivå. Idag saknar ca 17 procent av Malmös befolkning i åldern 20–64 år en utbildning motsvarande gymnasienivå. Arbetslösheten för arbetssökande med högst förgymnasial utbildning låg i oktober 2018 på ca 39 procent. Vid samma måttillfälle var arbetslösheten i Malmö för personer med gymnasieutbildning ca 13 procent samt 8,5 procent för personer med eftergymnasial utbildning⁴. Statistiken visar tydligt att befolkningens utbildningsnivå har en stor påverkan på sysselsättningsgraden. I Malmö utgör gruppen med högst förgymnasial utbildning en betydande andel av de som har ekonomiskt bistånd som huvudsaklig försörjning.

Samtidigt som arbetslösheten i Malmö är hög finns en växande brist på arbetskraft i allt fler sektorer på Malmös arbetsmarknad. Idag motsvarar inte utbildningsnivån hos Malmöborna i tillräckligt hög grad efterfrågan på arbetskraft. Särskilt svår är matchningen för den relativt stora gruppen av arbetslösa som saknar fullständig grundskoleutbildning.

⁴ Källa: Arbetsförmedlingen och SCB

Malmös utbildningsutbud måste därför i högre grad möta upp den utmaning som finns i gapet mellan arbetsmarknadens behov och den utbildade arbetskraften samt möta Malmöbornas behov av utbildning under hela livet; genom förskola, grundskola och gymnasium till vuxenutbildning, och högre utbildning, samt erbjuda alla människor lika möjlighet till livslångt lärande som gynnar deltagande i arbetsliv och samhälle.

Beslut, händelser och förändringar i omvärlden

Förändringar i demografi får konsekvenser för hela organisationen

Befolkningsdemografien visar på en markant ökning av elever i gymnasieåldern i Malmö de kommande åren. De närmaste tre åren ökar antalet i en relativt måttlig takt för att därefter öka kraftigt. Enligt stadens demografiberäkningar ökar antalet ungdomar i gymnasieålder fram till år 2026 med ca 40%.

Tillsammans med ökningen av pensionsavgångar och den totala personalomsättningen genereras ett allt större personalbehov inom samtliga yrkesgrupper i gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamheter, men särskilt för lärare.

De kommande årens kraftiga elevtillväxt i gymnasieskolan ställer krav på att utforma en växande utbildningsorganisation som i så hög utsträckning som möjligt tillgodoser elevernas förstahandsval av utbildningsprogram - samt i största möjliga utsträckning ge de elever som söker till kommunal gymnasieskola plats inom ramen för samverkansavtalet inom Skåne och västra Blekinge. Det lokalbestånd som nämnden har idag kommer att vara otillräckligt men det ska i ett första steg nyttjas fullt ut genom ett effektivt lokalutnyttjande.

Nationell sakpolitisk överenskommelse

Inför regeringsbildningen i januari 2019 slöt de blivande regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet en sakpolitisk överenskommelse med Centerpartiet och Liberalerna. I överenskommelsen lyfts bland annat att Sverige ska ha höga ambitioner som kunskapsnation och att det behövs en politik för att ge mer likvärdiga förutsättningar för alla elever att klara skolan. Exempel på konkreta förslag som vid ett eventuellt genomförande kommer att påverka gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhet är utredningen om en 10-årig grundskola, ämnesbetyg i gymnasiet, regionaliserade skolmyndigheter, införande av ett professionsprogram för lärare och rektorer, en nationell plan för trygghet och studiero samt insatser för att stärka särskolan.

Regionala förutsättningar under förändring

En särskild utredare ska föreslå hur utbildning inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning (komvux) och särskild utbildning för vuxna (särvux) bättre kan planeras och dimensioneras utifrån regionala och nationella kompetensbehov, bl.a. för att åstadkomma ett bättre resursutnyttjande (*Utredningen om planering och dimensionering av komvux och gymnasieskola*). Utredningen har bland annat i uppdrag att se över och vid behov föreslå en ansvarsfördelning mellan staten, kommunerna och andra aktörer för en regional planering och dimensionering av gymnasial utbildning. Syftet är bland annat att trygga den regionala och nationella kompetensförsörjningen, effektivisera resursutnyttjandet och förbättra tillgången till ett allsidigt brett utbud av utbildningar av hög kvalitet. Syftet är även att främja en likvärdig utbildning och minska segregationen inom gymnasieskolan. Utredningen slutredovisas i februari 2020.

Inom det befintliga samverkansavtalet mellan samtliga kommuner i Skåne och västra Blekinge kan gymnasieelever idag fritt välja utbildning inom det geografiska området. Dock kan utbildningsutbudet för ungdomar i gymnasieåldern komma att påverkas om samarbetet inom Kommunförbundet Skåne försvåras på grund av ett oroligt läge kring samverkansavtalet.

Förändringar i Arbetsförmedlingens uppdrag

I januari varslades 4500 personer av Arbetsförmedlingens anställda vilket utgör en tredjedel av den befintliga personalen. En kraftig decimering av budget och antal anställda på Arbetsförmedlingen innebär mins-

kade resurser till arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Förändringarna kommer sannolikt få konsekvenser för kommunernas och därmed gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens uppdrag när det gäller de som står längst från arbetsmarknaden.

Utredning om stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk

En pågående nationell utredning undersöker behovet av förändringar när det gäller kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och sfi i kombination med annan utbildning. Syftet är att analysera förutsättningarna för att sfi-elever ska kunna erbjudas en utbildning av god kvalitet som motsvarar elevernas behov och förutsättningar samt att förbättra genomströmningen inom sfi och underlätta övergången till samt kombinationer med andra vuxenutbildningar. Syftet är även att utreda hur utbildning kan erbjudas för nyanlända som omfattas av utbildningsplikt. Utredningen slutredovisas i maj 2019.

FN:s barnkonvention blir svensk lag

Från den 1 januari 2020 gäller barnkonventionens 42 första artiklar som lag i Sverige. Den nya lagen kommer att benämnas barnrättslagen. Övriga tolv artiklar handlar om FNs: arbete och kommer inte att ingå i barnrättslagen. En inkorporering av barnkonventionen ska bidra till att synliggöra barnets rättigheter och vara ett sätt att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens bidrag för att säkra barnets rättigheter i Malmö kravställs i skollagen och läroplanerna. Dessa övergripande styrdokument utgår från varje barns rätt. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden arbetar fokuserat med att fördjupa arbetet utifrån styrdokumentet och inom det systematiska kvalitetsarbetet följa upp och identifiera utvecklingsinsatser.

Behov av förändringar i Malmö stad som helhet

Likvärdiga förutsättningar för Malmö stads skolor att möta alla elever och deras olika behov framstår som än viktigare med tanke på den socioekonomiska segregation som råder i Malmö och den jämförelsevis höga andelen Malmöbor som lever under fattiga förhållanden. Det kompensatoriska uppdraget är centralt för att alla Malmös barn och ungdomar ska få samma möjligheter att nå målen för sina utbildningar.

En samverkan och samsyn mellan Malmö stads nämnder och förvaltningar utifrån den inneboende förändringskraft som utbildning innebär kommer att bli än viktigare i en växande stad med stora skillnader i hälsa hos befolkningen. Nya gemensamma lösningar som prioriterar utbildning från förskola till vuxenutbildning kommer att krävas.

Förändring och utveckling av nämndens verksamhet

Här besvarar nämnden följande frågor:

- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling har nämnden genomfört senaste tiden som har betydelse för kommande år?
- Vilka verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling pågår eller planeras inom nämnden framöver och varför?
- Hur planerar nämnden att finansiera kommande verksamhetsförändringar, effektiviseringar eller kvalitetsutveckling?

Genomförd, pågående och planerad verksamhetsförändring, effektivisering och kvalitetsutveckling

Vuxenutbildning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden strävar efter att skapa ett bredare utbud av studieformer och studietakt i syfte att erbjuda en vuxenutbildning som ger alla möjlighet att stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Kartläggning och validering av kunskaper erbjuds nu samtliga elever inom yrkesvux. Fler utbildningar som kombinerar yrkesutbildning med sfi eller svenska som andraspråk har startats.

Nämnden har under 2018 samlat en stor del av vuxenutbildningsutbudet vid Kvarteret Margareta. Detta har ökat möjligheterna för att erbjuda Malmöborna en vuxenutbildning med högre tillgänglighet, bättre kvalitet och effektivare användning av resurserna.

Inom vuxenutbildningen har förvaltningen påbörjat framtagandet av en struktur för att på ett systematiskt sätt kunna bygga och upprätthålla relationerna mellan utbildningar och branscher. Utifrån yrkespaket och nationellt framtagna snabbspår riktade mot nyanlända tas ett samlat grepp där utbildningar, såväl på gymnasial som på grundläggande nivå eller i form av yrkeshögskola, samlas för samarbete med branscherna. Utifrån samarbete med stadskontorets näringslivsavdelning och arbetsförmedlingen har ett antal branscher/yrkespaket valts ut för fördjupat samarbete med start hösten 2019.

Förvaltningen fortsätter att vara en del i den strategiska överenskommelsen (SÖK) mellan Malmö stad och Arbetsförmedlingen som syftar till att fler Malmöbor ska få arbete och utbildning.

Nämndens budgetram justeras inte utifrån ett demografiperspektiv i förhållande till efterfrågan på vuxenutbildning. De statliga satsningarna på vuxenutbildningen ställer krav på kommunal motprestation samtidigt som behovet av rättighetslagstiftad utbildning ska tillgodoses. Detta innebär att med en oförändrad finansiering begränsas möjligheterna att ta riktade statsbidrag i anspråk.

Insatser för att motverka ökade försörjningsstödskostnader

Tillsammans med arbetsmarknads- och socialförvaltningen arbetar förvaltningen på ett systematiskt och strukturerat sätt för att förbereda och leda Malmöbor mot det reguljära utbildningssystemet. I de fall där det reguljära utbildningssystemet inte är ett alternativ samverkar förvaltningarna för att via andra utbildningsinsatser matcha Malmöborna mot ett bristyrke.

Tabellen nedan visar antalet elever vid respektive hösttermin samt kostnad i miljoner kronor (mkr). De ekonomiska uppgifterna är bruttoberäknade och eventuella statsbidrag är ej beaktade. Tabellen avser de båda förvaltningarnas gemensamt prioriterade insatser i syfte att motverka ökade försörjningsstödskostnader. De ekonomiska effekterna i tabellen avser dock enbart gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden.

Utbildningsform	2019		2020		2021		2022	
	Elever	Mkr	Elever	Mkr	Elever	Mkr	Elever	Mkr
Elever som studerar yrkes-sfi	250	13	250	13	250	13	250	13
Elever som studerar på ett yrkespaket	100	3,3	250	11,3	500	22,1	700	33,3
Merkostnad avseende elever som studerar grundläggande vuxenutbildning parallellt med sfi	800	10,8	1 000	12,7	1 200	14,4	1 200	14,4
Studieovana elever som befinner sig på studieförberedande utbildning	200	1,5	350	2,6	500	3,8	600	4,5

Sfi

Efter att oegentligheter framkom under den första delen av 2018 övertogs all skolförlagd sfi i egen regi från den 1 augusti 2018. En del sfi finns fortsatt vid folkhögskolorna.

En satsning från 2017 som förväntas korta vägen till arbete för många Malmöbor är sfi-handlingsplanen som bland annat innebär att sfi-elever i större omfattning kartläggs gällande förkunskaper och erfarenheter. Sfi-handlingsplanen har reviderats under 2018. Arbetet sker i samverkan med arbetsmarknadsenheten på arbetsmarknads- och socialförvaltningen.

Förvaltningen kommer framöver att lägga särskilt fokus på att öka andelen elever på sfi studieväg 1 som tar sig vidare till kurserna C och D. Åtgärderna för detta är flera där bland annat en ökad resursstyrning i antalet undervisningstimmar från 15 till 17 timmar kan nämnas. Vidare fortsätter även arbetet med att öka andelen sfi-elever som fortsätter till grundläggande svenska som andraspråk. Att sfi-elever uppmuntras att studera grundläggande matematik parallellt med sfi-studierna är en åtgärd som förväntas förbättra övergångarna mellan sfi och grundläggande nivå.

Gymnasieskola

Ett prioriterat område för ökad måluppfyllelse inom gymnasieskolan är utveckling av analysen inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet och att skapa större förståelse för och finna förklaringar till de resultat verksamheterna har. Målet är att kunna göra relevanta prioriteringar och vidta åtgärder efter behov. En struktur för systematiskt kvalitetsarbete som syftar till att stötta skolornas analys av sin måluppfyllelse med läroplanen i fokus har utvecklats och implementerats på samtliga skolenheter under hösten 2018. Detta arbete kommer att fortsätta att utvecklas under år 2019.

Under 2019 fortsätter förvaltningens arbete med att skapa strukturer för att stötta skolornas systematiska kvalitetsarbete i syfte att förbättra måluppfyllelsen. Skolledare erbjuds sedan årsskiftet ett utökat stöd från huvudmannen i att bland annat utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete. En central del i skolornas systematiska förbättringsarbete är att skolorna skapar processer för analys och åtgärder där såväl lärare som elever är delaktiga.

Under 2019 ser nämnden över resursfördelningssystemet ur ett likvärdighetsperspektiv i syfte att i högre grad fördela resurserna utifrån elevernas behov.

Introduktionsprogram

Eftersom ca en fjärdedel av de elever som går ut grundskolan i Malmö stad inte är behöriga för gymnasiestudier har nämndens gymnasieskolor ett stort utbud av introduktionsprogram för obehöriga elever. 20 procent av samtliga elever inom förvaltningens gymnasieskolor studerar läsåret 2018-19 på ett introdukt-

ionsprogram. Det största introduktionsprogrammet är språkintröduktion för elever som nyligen kommit till Sverige.

Många av eleverna på introduktionsprogrammen har en lång väg till gymnasieexamen; 37 procent av de elever som lämnade grundskolan utan gymnasiebehörighet 2018 saknade godkänt i fler än tre ämnen. Det är en hög siffra men samtidigt en viss minskning jämfört med de två föregående läsåren.

Skolverkets rapport (436/2016) *Språkintröduktion* konstaterar att det krävs insatser inom – och samverkan mellan – såväl det utbildningspolitiska som det arbetsmarknadspolitiska området, för en snabbare och mer effektiv integration av nyanlända ungdomar i svensk utbildning och på arbetsmarknaden.

Inom förvaltningen pågår ett arbete för att snabbare och i högre omfattning vägleda elever som fortfarande går kvar på ett introduktionsprogram vid 20 års ålder vidare till vuxenutbildning.

Kommunala aktivitetsansvaret (KAA)

Inom det kommunala aktivitetsansvaret har ett arbete påbörjats under 2018 med att ta fram en modell för målgruppsanalys, planering och uppföljning. Syftet är att utveckla en styrnings- och flödesmodell samt en systematisk mål- och resultatstyrning för det kommunala aktivitetsansvaret. Detta arbete fortsätter under 2019.

Verksamheten har utifrån de förändringar som genomförs fått mer personella resurser till uppsökande arbete, vilket har resulterat i att man nått fler ungdomar totalt sett och därmed även fler ungdomar som saknar sysselsättning.

Fördjupa och förbättra styr- och ledningssystemet

Förvaltningens styr- och ledningssystem har under 2018 förändrats för att tydliggöra ansvarsfördelningen och stärka tillit, transparens och delaktighet mellan förvaltningens olika nivåer i en sammanhållen styrkedja. Syftet är att uppnå ökad måluppfyllelse. För detta krävs ett starkt strategiskt ledarskap för gymnasieskola och vuxenutbildning utifrån huvudmannens ansvar att styra, strukturera och leveranssäkra de utbildningar som huvudmannen ansvarar för. Förvaltningsledningen har fått tydliga roller, uppdrag och ansvarsområden; organiserade i verksamhetsansvar, stödprocesser och myndighetsfunktion. Organisationsstrukturen ger korta och effektiva beslutsvägar som stärker rektorns pedagogiska ledarskap och tydliggör rektorsrollen utifrån skollagens bestämmelser. Inom vuxenutbildningen ger en mer samlade stödorganisation en möjlighet att styra resurserna dit de gör störst nytta.

Ett mer effektivt nyttjande av nämndens lokaler

De demografiska förändringarna som beskrivits ovan ställer krav på ett effektivt och flexibelt nyttjande av befintliga skollokaler och kompletteringar med nya lokalytor. Det finns i nuläget en överkapacitet i lokaler beroende på att antalet gymnasieelever som söker vissa kommunala gymnasieutbildningar är för lågt i förhållande till möjlig kapacitet. Ett arbete har påbörjats för att komma till rätta med överkapaciteten på kort sikt samt att planera inför kommande lokalbehov på lång sikt.

Stärka studie- och yrkesvägledningens roll

Förvaltningen har under 2018 bedrivit ett utvecklingsarbete i syfte att stärka studie- och yrkesvägledningens roll inom både gymnasieskolan och vuxenutbildningen. Målsättningen för arbetet är att alla elever ska ha tillgång till likvärdig studie- och yrkesvägledning av hög kvalitet. Elever i särskilt behov av vägledning, såsom elever på språkintröduktionsprogram med grundförutsättningar som skiljer sig från andra elevers, ska få tillgång till en anpassad studie- och yrkesvägledning.

Inom vuxenutbildningen har studie- och yrkesvägledningsuppdraget förändrats under perioden. Studie- och yrkesvägledningen har placerats på skolenheterna och fokus har skiftat från allmän information till vägledning, både individuellt och i grupp. Syftet är att ge den enskilde en snabbare väg till självförsörjning.

En utvecklad systematik i arbetet med studie- och yrkesvägledning inom både gymnasieskolan och vuxen-

utbildning fortsätter att vara ett utvecklingsområde även under kommande år.

Förbättra strukturen för övergångar mellan och inom skolformer

Förvaltningen har, tillsammans med grundskoleförvaltningen tagit fram, prövat och utvärderat rutiner för elevers övergångar inom och mellan skolformer. Med start läsårsskiftet 2019 kommer alla kommunala grund- och gymnasieskolor i Malmö att omfattas av de nya rutinerna.

Inom vuxenutbildningen har ett utvecklingsarbete påbörjats i syfte att förbättra kontinuiteten i elevernas studier och därmed progression. En arbetsgrupp har under 2019 i uppdrag att se över hur övergångar från språkinträdning (IMS) till vuxenutbildning kan bli smidigare. En modell för övergångar ska vara framtagen till hösten 2019. Modellen ska sedan utvecklas och förbättras under 2019 för att 2020 vara helt på plats.

Förvaltningen har därtill påbörjat ett utvecklingsarbete för att ta fram ett systemstöd som ska förenkla övergångar mellan bland annat gymnasieskolans introduktionsprogram och vuxenutbildningen. Den tekniska lösningen ska utgå från den enskilda elevens målbild och ska kunna följa kunskapsutvecklingen löpande, och inte enbart utifrån det slutliga betyget.

Omfattande insatser krävs för att säkra kompetensförsörjningen

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen behöver stärka sitt arbete med att identifiera och genomföra insatser som leder till att skolan kan bemannas av personal med rätt kompetens, både på kort och på lång sikt. Förvaltningen beräknas sakna cirka 250 lärare år 2023. Det faktiska rekryteringsbehov är dock ännu mer omfattande då även pensionsavgångar och personalomsättning bidrar till lärarbristen.

Den stora lärarbristen är inte möjlig att utbilda bort och därmed kan inte heller förvaltningen enbart fokusera på nyrekrytering. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen behöver arbeta aktivt med att skapa förutsättningar för ett förändrat arbetssätt i skolan med kompletterande kompetenser. Lösningarna förutsätter mod att prova nya vägar och en fördjupad samverkan mellan lärare och andra yrkesgrupper.

Fram till 2023 bedömer förvaltningen att det är viktigt att satsa på:

En god arbetsmiljö

Ur ett kompetensförsörjningsperspektiv fortsätter en god arbetsmiljö att vara en av de viktigaste förutsättningarna för att förvaltningen ska kunna behålla sina medarbetare. Att medarbetare ges goda förutsättningar för att lyckas i sina uppdrag är en framgångsfaktor för såväl måluppfyllelse som möjlighet till nyrekryteringar. Medarbetare som är nöjda med sin arbetsmiljö är ambassadörer för yrket och Malmö stad som arbetsgivare och är därför även viktiga för att attrahera och rekrytera nya medarbetare. De närmsta åren kommer förvaltningen att ha fokus på att såväl förebygga risker i arbetsmiljö som att renodla lärarnas undervisningsuppdrag.

En tydlig arbetsgivarvarumärkesstrategi

Att gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen har en tydlig och medveten strategi som genomsyrar all kommunikation med potentiella kandidater är av stor vikt för att attrahera nya medarbetare. Förvaltningen behöver synas i fler sammanhang och kommunicera vad den som arbetsgivare kan erbjuda. Förvaltningen kommer ta fram en arbetsgivarvarumärkesstrategi som tydligt anger strategier för marknadsföring av lediga tjänster och gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen som arbetsgivare.

Stärka det partsgemensamma arbetet

Det omfattande rekryteringsbehovet och bristen på lärare kräver utveckling av organisation och arbetssätt i skolan. Förvaltningen kommer under de närmaste åren att behöva arbeta för ett mer renodlat undervisningsuppdrag, utveckling av kompletterande kompetenser och alternativa sätt att organisera skola. Ett nära och gott samarbete mellan arbetsgivaren och fackliga organisationer är en förutsättning för att i ett första steg skapa en gemensam målbild och strategi. Under 2019 etableras en partsgemensam arbetsgrupp som ska arbeta integrerat med kompetensförsörjningsfrågor och arbetsmiljöfrågor.

Framtida lärare

Lärarstudenter är en viktig resurs för kompetensförsörjningen och det är angeläget att gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen fortsätter samarbetet med Malmö universitet och andra lärosäten som erbjuder lärarutbildningen. Studenter ska under sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) mötas av en professionell utbildningsorganisation och kompetenta handledare. Studenter som väljer att arbeta samtidigt som sina lärarstudier, ska erbjudas attraktiva anställningsvillkor som möjliggör att studera på heltid och utöver det arbeta i viss omfattning.

Kompletterande kompetenser

I brist på legitimerade lärare kommer gymnasie- och vuxenutbildningen alltmer bemannas av andra akademiska kompetenser och behöver därför vara organiserad så att dessa nya kompetenser tas tillvara på rätt sätt. Under kommande år är det viktigt att förvaltningen arbetar med att identifiera vilka ansvarsområden som inte behöver ligga i lärarens uppdrag. Syftet är att kunna upprätta nya befattningar som avlastar kärnuppdraget.

Stöd till chefer vid rekrytering

Kommande år kommer antal nyrekryteringar att öka markant. Rekryteringsprocesser är mycket tidskrävande och dessutom en mycket stor kostnadsinvestering. Det är därför viktigt att gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen satsar på att erbjuda ett kvalificerat stöd till chefer vid rekryteringar. Förvaltningen utreder möjligheten att bygga upp ett rekryteringsteam för att bättre möta det stora rekryteringsbehov som väntas.

Marknadskrafter kräver förändrat arbetsätt med lön

Löneutvecklingen för lärare har under de senaste åren legat på en hög nivå. Utöver löneavtalen har lönenivån drivits upp till följd av ett stort behov av lärare. Vid nyanställning ökar både lönenivån och genomsnittslönen. Marknadskrafter påverkar lärarlönerna vilket skapat problem för förvaltningen utifrån den nationella bristen på behöriga lärare och de kompetensförsörjningsutmaningar förvaltningen har. Liknade utmaningar finns även vid rekrytering av skollära. Detta motsvarar sannolikt ett framtida effektiviseringskrav på gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden på 1,0–1,5%.

Behov av investeringar i lokaler och anläggningar

Serviceämnden och tekniska nämnden ansvarar för uppförande av byggnader för samhällsservice inom Malmö stad på uppdrag av övriga nämnder och utifrån respektive nämnds behov. Serviceämnden och tekniska nämnden lämnar i sin budgetskrivelse en investeringsplan för år 2020-2025 som är framtagen i samarbete med beställande nämnder. Investeringsplanen omfattar såväl beslutade (objektsgodkända av kommunfullmäktige, kommunstyrelse eller serviceämnd/teknisk nämnd) som planerade investeringar för perioden. De planerade investeringarna är beräknade utifrån schabloner.

De beslutade och planerade investeringar leder till driftkonsekvenser som kommer att behövas finansieras av den beställande nämnden.

Nedan beskriver nämnden sina investeringsbehov som finns i serviceämndens/tekniska nämndens investeringsplan samt hur nämnden tänker finansiera kommande driftkonsekvenser.

Beslutade och planerade investeringar

Detta avsnitt avser investeringar i byggnader som ägs av Malmö stad.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har i nuläget inga beslutade investeringar (objektsgodkända av kommunfullmäktige, kommunstyrelse eller serviceämnd) avseende byggnader som ägs av Malmö stad.

De olika kategorierna ska förklara orsakerna till investeringsbehovet.

Demografi - Kommunfullmäktige har beslutat om befolkningsprognos för Malmö stad 2019-2028, Utifrån denna prognos ska nämnden under denna kategori beskriva hur befolkningsökningen påverkar investeringsbehovet.

Verksamhetsanpassning (ändamålsenlighet) - Investeringar i nuvarande lokaler utifrån verksamhetens behov och som ej beskrivs under *kategori lag- och myndighetskrav*.

Lag- och myndighetskrav - Investeringar som har sin grund i lag- och myndighetsbeslut. Kan vara investeringar som är såväl verksamhetsrelaterade som fastighetsrelaterade.

Övriga ambitioner - investeringar som inte ryms inom ovanstående kategorier.

Planerade investeringar

Kategori	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020-2025
Demografi	69 500	128 000	130 000	130 000	76 000	50 000	583 500
Verksamhetsanpassning (ändamålsenlighet)							
Lag- och myndighetskrav	42 500	70 000	70 000	35 000			217 500
Övriga ambitioner							
Summa	112 000	198 000	200 000	165 000	76 000	50 000	801 000
Antal nya platser				450	1 100		
Antal ersättningsplatser				760			

Universitetsholmens gymnasium är i behov av omfattande underhåll eftersom ventilationen inte motsvarar dagens lagkrav. Det innebär att skolan används i en begränsad omfattning. Efter dialog med stadsfastig-

heter kan det konstateras att nuvarande fastighet inte klarar av omfattande förändringar. Skolans totala kapacitet är 760 elever om hela skolan nyttjas. Den planerade förändringen innebär ett tillskott av 450 nya elevplatser. Skolan beräknas stå klar sommaren år 2023. Denna investering bedöms ingå i kategorierna demografi och lag- och myndighetskrav.

Södervärnsskolan används idag till vuxenutbildning. Avsikten är att på sikt samlokalisera majoriteten av vuxenutbildningen vid kvarteret Margareta. Behovet av nya gymnasieplatser ökar i takt med kommande demografiökningar samtidigt som förskolenämnden har behov av förskoleplatser i området kring Södervärn. Det pågår därför ett planeringsarbete förvaltningarna emellan som syftar till att omfatta både förskola och gymnasieskola. Gymnasieskolan beräknas rymma 1 100 elevplatser och stå klar sommaren år 2024. Denna investering bedöms ingå i kategori demografi.

Behovet av centralt placerade idrottslokaler har ökat både för grundskolan och gymnasieskolan. I ovanstående kostnader avseende demografi ingår planeringen av en idrottslokal som kommer att nyttjas av både grundskolan och gymnasieskolan. I nuläget återfinns denna idrottslokal endast i gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens planerade investeringar. Denna investering bedöms ingå i kategori demografi.

I planeringen finns ett ospecificerat objekt som beräknas vara klart år 2027 och denna investering bedöms ingå i kategori demografi.

Finansiering av driftkonsekvenser

De planerade investeringarna kommer att innebära ökade hyreskostnader. Finansieringen av dessa planeras ske via resurser för demografiökningar samt effektiviseringar.

Lokalkostnader är en betydande kostnadspost. Att använda lokalerna på ett effektivt sätt är därför mycket viktigt. Lokaler ska bidra till hög produktivitet och effektivitet i verksamheten. Den demografiskt beräknade elevtalsökningen inom gymnasieskolan kommer att kräva förändringar. Arbetet har påbörjats med att se över lokalanvändningen för att säkerställa att lokalerna används effektivt och flexibelt. Nyckeltal kommer att tas fram och ska vara riktmärke vid framtagande av ersättningsnivåer.

Begäran om investeringsram

I detta avsnitt beskrivs nämndens planerade investeringar för 2020 med plan för 2021-2025.

Investeringsram

Begäran om investeringsram 2020 samt plan för 2021-2025 (belopp i tkr)

	Begäran	Plan				
Investeringstyp	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lösöre	15 000	15 000	15 000	20 000	20 000	15 000
Summa investeringsram	15 000	15 000	15 000	20 000	20 000	15 000

I samband med ny-, om- och tillbyggnad uppstår behov av investeringar i inredning och utrustning. Detaljerad budget tas fram och beslutas i samband med beslut om nämndsbudget.

Gränsen för vad som betraktas som inventarier respektive investeringar har förändrats 2019. Tidigare har inköp av inventarier till ett värde av över ett basbelopp, cirka 45000 kronor och med livslängd över tre år behandlats som investering. Från 2019 har Malmö stad beslutat att sänka gränsen för vad som klassificeras som investering till ett halvt prisbasbelopp.

Investeringsbehov avseende inredning och utrustning beräknas uppgå till 15 000 tkr. Beloppet kommer att fördelas till enheter efter beslut.